

Akademický postup nie je bez publikovania možný. Kto však nemá vlastný výskum, pomáha si krádežou

Motívom plagiátorstva je najmä kariéra

Medializovaný prípad plagiátora Mariána Tkáča núti univerzity, aby sprísnilo kontroly publikovaných a študentských prác.

BRATISLAVA. Slovenské vysoké školy v boji s plagiátormi pritvrdzujú. K tým školám, ktoré aktívne vyhľadávali pokusy kradnúť z cudzích publikácií a trestať takú činnosť, sa zrejme pridá aj [Ekonomická](#) univerzita v Bratislave. Tá v pondelok ukončila spoluprácu s Mariánom Tkáčom, ktorý na nej prednášal. Na verejnosť sa totiž dostalo, že jeho skriptá boli z väčšej časti skopírovaním učebnice iných autorov.

Plagiátorstvom sa zaoberala minulý týždeň aj Slovenská rektorská konferencia. Uvažuje o povinnosti archivovať všetky záverečné práce študentov aj v elektronickej podobe.

Odhalených a potrestaných prípadov krádeže autorstva študentmi a učiteľmi je oveľa menej ako prípadov, o ktorých hovoria akademici v kuloároch či na internetových fórach.

Dokázané plagiátorstvo nie je doteraz prekážkou ani pre zastávanie vysokej verejnej funkcie. Príkladom je súčasný premiérov ekonomický poradca [Ladislav Balko](#).

Lebo treba získať body

Najčastejšie uvádzaným dôvodom, prečo slovenskí pedagógovia kopírujú cudzie texty, je povinnosť publikovať a dokazovať tým akademickú aktivitu. „U nás sa knihy na univerzitách často nepublikujú, pre radosť autora z výskumu alebo zo snahy odovzdať vlastné poznatky. Ide skôr o snahu nazbierať body na posilnenie kariéry,“ hovorí [Miroslav Beblavý](#) z Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť.

Zlý systém pripúšťa aj rektor Žilinskej univerzity Michal Pokorný. „Mnohé záležitosti ako aj otázky financovania škôl sa odvíjajú od veľkosti publikačnej činnosti,“ povedal Pokorný. To podľa neho vedie k písaniu veľkého množstva článkov, monografií alebo učebníc, ktorých obsah nie vždy vznikol serióznym vedeckým výskumom.

Keď sa k tomu pridá snaha ponúknuť vysokoškolským študentom akoby pôvodnú učebnicu, končí sa to prekladaním a kompilovaním prác úspešných v zahraničí. Získať autorské práva na zahraničnú učebnicu, preložiť ju a učiť potom z nej namiesto knihy slovenského učiteľa je podľa Beblavého síce drahšie, no pre východoeurópske krajiny často platia na autorské práva výnimky. „Keby naši pedagógovia prekladali zahraničné knihy, za to by nedostali body na posun v kariére,“ povedal Beblavý. Výskyt plagiátorstva súvisí aj s typom školy. Prorektor [Technickej univerzity v Košiciach](#) Stanislav Kmeť nevie o výskyte plagiátorstva v škole. „Prevažná väčšina bakalárskych a diplomových prác je orientovaná na spracovanie technických projektov, ktoré vyžadujú samostatný originálny prístup,“ vysvetľuje Kmeť.

Generálny riaditeľ Slovenskej národnej knižnice Dušan Katuščák si myslí, že plagiátorstvo sa vyskytuje na Slovensku aj preto, že sa ťažko odhaľuje. „Ťažko sa odhaľuje, keď niekto ukradne len nejakú pasáž,“ povedal.

Odhaliť kopírovanie v prácach študentov by mali podľa Katuščáka najmä učitelia tým, že sami veľmi dobre poznajú uvádzané zdroje a knihy, ktoré odporúčajú. Na autorov, ktorých diela boli zneužitá, sa spoliehať nedá. Tí sa to podľa rektora Pokorného často vôbec nedozvedia.

Dočasne vylúčená

V zahraničí sú školy na posudzovanie plagiátorstva prísnejšie. Na Harvarde napríklad každý prvák dostane knižku ako citovať zdroje.

„Na škole zároveň máme komisiu, ktorá sa zaoberá porušením rôznych pravidiel, medzi nimi aj plagiátorstvom,“ povedal Ján Žilinský, ktorý v Spojených štátoch na Harvarde študuje.

Jedna žiačka bola vylúčená na rok, lebo kopírovala úlohu na španielčinu z internetu. „Keď sa vrátila, tak jej reputácia bola pokazená natoľko, že mnohí sa s ňou už nerozprávajú. Takéto správanie sa tu odsudzuje intenzívne,“ povedal Žilinský.

Budú overovať

Ekonomická univerzita v Bratislave chce v budúcnosť overovať, či jej študenti a profesori nie sú plagiátori. Overovať to má elektronický systém, ktorý pred rokom a pol vytvorili na brnianskej Masarykovej univerzite.

Tam porovnávajú podobnosti medzi približne 500tisíc elektronickými prácami študentov aj pedagógov. Pripravujú funkciu, ktorá odhalí plagiáty v celom internete.

Prístup do systému majú učitelia aj študenti. „Odkedy študenti vedia, že ich kontrolujeme, podvádzajú menej,“ povedala hovorkyňa univerzity Tereza Fojtová.

Študent si vďaka prístupu do systému môže sám skontrolovať, či sa jeho práca príliš nepodobá. „Potom sami musia meniť prácu, aby sa nepodobala a pracovať s textom,“ vysvetľuje Fojtová.

Za rok systém vyhodnotil 150tisíc podobností. Tromi prípadmi sa zaoberala disciplinárna komisia.

(mgl)

Definícia plagiátorstva

Doslovné plagiátorstvo predstavuje opísanie práce iného autora buď doslova, alebo so zmenou frázy či vety.

Plagiátorstvo parafrázovaním predstavuje pokus zameniť kľúčové slová, frázy alebo vety pôvodného textu iného autora.

Mozaikové plagiátorstvo predstavuje vybratie dôležitých fráz, termínov a myšlienok pôvodného autora a ich vloženie do svojej písomnej práce.

Plagiátorstvu sa možno vyhnúť priamym citovaním, úvodzovkami vymedzujúcimi doslovne uvedený text spolu s poznámkou o zdroji informácie (pod čiarou alebo na konci práce).

Zdroj: Jozef Hvorecký, Peter Kročítý

Chýba originalita

MIROSLAV BEBLAVÝ, riaditeľ Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť, >vyučuje na Fakulte sociálnych a ekonomických vied aj predmet ako písať práce.

Prečo študenti plagizujú?

„U nás sa málo učí, čo je prípustné a čo nie. Študenti na magisterskom stupni často nevedia, ako správne citovať, aby to nebol plagiát. Nevie o tom, že by sa na niektorom stupni štúdia povedalo, čo je akceptovateľné pri preberaní informácií a čo nie.“

Kopírujú aj tí lepší?

„Áno, líšia sa len v tom, že kopírujú viac zdrojov. Okrem lenivcov a nepoctivcov mám prípady, keď ľudia nesprávne citujú z nevedomosti. Keď správne uviedli citácie, zistil som, že ide o koláž z jedného či viacerých zdrojov. Neočakáva sa, že študent prinesie nejaký prielom, ale prácu musí napísať sám. Koláž nie je vo vede prípustná, je dôkaz nedostatku originality.“(mgl)

Známy plagiátor radí aj Ficovi

Ladislav Balko vydával vládne dokumenty za svoje dielo a teraz pre predsedu vlády pracuje.

Jeden z ľudí, o ktorých je známe, že ukradli pasáže z cudzích diel a vydávali ich za svoje, radí predsedovi slovenskej vlády [Robertovi Ficovi](#) v oblasti financií a zahraničných investícií.

Premiér o plagiátorstve Ladislava Balka už minimálne pol roka vie, no spolupracuje s ním naďalej. Komentár k tejto téme odmietla premiérova hovorkyňa aj včera.

To, že kniha Než k nám príde [euro](#), je plagiátom, nepopiera ani samotný Balko. Približne tri štvrtiny z nej sú totiž prepisy oficiálnych dokumentov slovenskej vlády a centrálnej banky. „Dnes som múdrejší, musím sa z toho poučiť. Bola tu eufória z príchodu eura, cítil som povinnosť verejnosť informovať o súvislostiach,“ hodnotil vlastnú chybu v lete.

Kopírovanie stálo Balka funkciu člena Bankovej rady Národnej banky Slovenska. Odstúpil z nej sám po tom, čo mu nepriazeň dali najavo kolegovia z rady. V súčasnosti je Balko aj podpredsedom predstavenstva Slovenskej záručnej a rozvojovej banky.

(vf)

Tkáč už učiť nebude

Plagiátor Marián Tkáč svoj čin priznal dodatočnou dohodou s autormi originálu.

Bývalý viceguvernér centrálnej banky prišiel vďaka svojmu plagiátorstvu tento týždeň o kontrakt s Národohospodárskou fakultou Ekonomickej univerzity v Bratislave. Podobnosť medzi jeho a staršími skriptami iných autorov bola témou diskusií vo vedení fakulty aj rektorátu už od jesene. Tkáč sa pokúsil problém vyriešiť dodatočnou satisfakciou pôvodným autorom. To akademickým funkcionárom stačilo na to, aby vec ďalej neriešili.

Všetko sa zmenilo v pondelok tento týždeň, keď prípad zverejnili na serveri eTrend.sk blogeri – bývalí študenti univerzity. Na druhý deň rektor Tkáčovo konanie odsúdil a fakulta mu zrušila kontrakt.

15. 2. 2008 | Viera Fidlušová Marcela Glevická

Tento článok bol uverejnený v tlačennom vydaní denníka SME. ([Predplaťte si SME cez internet.](#))

[© 2008 Petit Press. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Spravodajská licencia vyhradená.](#)